

הכונס פרק ששי בבא קמא

החזירה. לאצידה: למקום שיראנה. מנגיבה ואצידה ושומר שכר חייב צפ"שכית איניש צביתיה אבל צנהרס שחזירונו לרשותו. של בעלים: מאי מולא צביתו וקתני חייב: מודינא לך. בלאצידת בעלי חיים דחייב המולא מנגיבה ואצידה ולאו משום שכר מלוא אלא משום דנגיבה ואצידה דידהו פשיעותא היא: דקיון דנקטו נגרי צרייתא. כיון שראה שמלומדות הן לנאח צעי נטירותא יתירתא ואפי"ה הו"א שומר חנם חייב אבל שומר אצידה דמטלטלי פטור מנגיבה ואצידה: נגרי. פשיעות: השב. השהב מעלייתא משמע: לניסחו ולחורצמו מנין. דסגי ליה למולא בהשבתו לנייתן דבעלים: הכל לריבין דעס בעלים. גונב וגוזל או אחד מארבעה שומרין שהחזירו צריך להודיעו לבעלים ואם לא הודיעו חייב המחזיר בלאחרייתו: טענת גנב. לפטור עצמו עיי' גנב שטוען נגנבה הימנו האצידה שמלאתי ונמלח צידו הוא משלם תשלומי כפל כגנב עצמו דדרשינן בפרק מרובה (לקמן דף קג.) ואם לא ימלא הגנב^ט אם לא ימלא כמו שאמר אלא הוא עצמו גנבו וכתיב בתריה יגלם שנים אי אמרת בשלמא שומר אצידה כשומר חנם דמי משום הכי משלם כפל דהוי צעי למפטור נפשיה בטענת גנב: קרנא צעי שלומי. מעיקרא כי טעין נגנבה הוה מחייב נפשיה לשלומי קרנא: טענת לפטים מוויין. גנב מוויין נטל הימנו בחזקה דקא פטר נפשיה בטענת אונס: לפטים מוויין גולן הוא. ובטענת אונס פטר נפשיה וכפל צוען טענת גנב הוא דכתב זיה רחמנא^י (דכתבי) וגונב מצית האישי (שמות כג): גנב הוא. ומשלם כפל וכן הפטור עצמו בטענת לפטים מוויין. ולענין חיוב לא מחייב שומר שכר עליה אם אמת אמו דהא איניס: לא

תורה אור השלם

1. לא תראה את שור אדוך או את שני נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאדוך: דברים כב א

הגהות הב"ח

(א) גמ' דשכיח דעיל ונפיק: (ב) תוס' ד"ה אלא וכו' פ"י שאינה משתמרת אלא כרוח מלוי:

הגהות הגר"א

[א] גמ' א"ל מודינא כו. י"ב וניקט הרמב"ם (א"ל) הוא (בעע"ח) כו ור"ל דמיימי ג"כ מנקוס שהחזירה אבל כר"ש כתב בנרסא שלטו (ועבדגרי"ל סימן רסו פ"ק ה' ומש"ש ועוד דקאמר משמע דידע דמשמע צב"ח הא"ך פשיטא ליה כ"כ עין בתוספתא פ"ב דג"מ מולא בהמת מצור חייב כו' לעולם כו' ועומ'ן כאן ד"ה לעולם כו' (ומ"ש רש"י ד"ה החזירה לאצידה ל"ד ד"ל דקא אצידה):

רבינו חננאל

החזירה למקום שיראנה כול'. ופירק רבה. תרתי קתני ותיקני החזירה שהרית בעידנא דשכיח בעל אבדה במתא דכי נפיק ועילי חזי לה אינו חייב ליטפל בה, אבל החזירה בצהרים בעידנא דלא שכיח במתא ולא חזי לה נגנבה או אבדה חייב ומותיב ליה טוב לעולם הוא חייב עד שחזרונו לרשותו. ופירק בעבלי חיים מודינא לך דכיון דנקטו להו נגריא ברייתא בעו נטירותא יתירתא. בבבלי חיים מודינא הואיל ואקנטה נגריא ברייתא. פי' לימיר אותה להלך ברגליה חזק לדיד.

בעליה: שומר חנם פטור השואל (ב"מ דף קד ט:): שחייב. מלוי במלאתו בשדה: עד לעולם לאו אפילו. הניחה

HebrewBooks.org © Mazonai Publishers. No commercial use allowed.

החזירה למקום שיראנה אינו חייב למפל בה נגנבה או אבדה חייב באחריותה מאי נגנבה או אבדה לאו נגנבה מביתו ואבדה מביתו לא ממקום שהחזירה והא קתני אינו חייב ליטפל בה א"ל הכא במאי עסקינן כגון שהחזירה בצהרים ותרתי קתני והכי קתני "החזירה שחרית למקום שיראנה" (א) ושכיח דעיל ונפיק וחזי לה אינו חייב ליטפל בה החזירה בצהרים למקום שיראנה דלא שכיח דעיל וחזי לה אינו חייב ליטפל בה החזירה בצהרים למקום שיראנה דלא או אבדה חייב באחריותה איתיביה^ב ליעולם הוא חייב עד שחזרונו לרשותו מאי לעולם לאו אפילו מביתו ש"מ כשומר שכר דמי [א] א"ל מודינא לך בעבלי חיים דכיון^ג דנקטי להו נגריא ברייתא בעי נטירותא יתירתא איתיביה רבה לרב יוסף והשב^ד אין לי אלא בביתו לגינתו ולחורבתו מנין ת"ל השיבם מכל מקום מאי לגינתו ולחורבתו אילימא לגינתו המשתמרת ולחורבתו המשתמרת היינו ביתו אלא פשיטא לגינתו שאינה משתמרת ולחורבתו שאינה משתמרת ש"מ כשומר חנם דמי א"ל ליעולם לגינתו המשתמרת ולחורבתו המשתמרת ודקא קשיא לך היינו ביתו הא קא משמע לך דלא בעינן דעת בעלים כדרבי אלעזר^ה דא"ר אלעזר הכל צריכין דעת בעלים חוץ מהשבת אבידה שהרי ריבתה בו תורה השבות הרבה א"ל אביי לרב יוסף ואת לא תסברא דשומר אבידה כשומר חנם דמי והא^ו אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן והטוען טענת גנב באבידה משלם תשלומי כפל ואי ס"ד שומר שכר הוי אמאי משלם תשלומי כפל קרנא בעי שלומי א"ל הכא במאי עסקינן כגון שטוען טענת לפטים מוויין א"ל ל"סטים מוויין^ז כיון דמיטמר מאינשי גנב הוא איתיביה לא

מלוא קעביד ולכל הוה כשומר שכר והא דצעי לאוקומא פלוגתייהו דלרבה ורב יוסף והוה רבה כר"א שהוא שמומי ועוד קאמר לימלא דרבי יוסף תנאי היא ומסיק דרב יוסף ככולי עלמא ומשמע דרבה דלא לרבי עקיבא אלא כר"א ולא כרבי עקיבא שכן אי אפשר לומר כן דעל כרחק לרבה אפי' לרבי עקיבא שומר חנם הוה דבאלו מליאות (ב"מ דף כט. ושם) לרבה לא הוה לרבי טרפון דמתייר להשתמש אלא שומר שכר א"כ ל"רע לא הוה אלא שומר חנם לכך נראה דרבה לא יעמיד כלל פלוגתייהו בשומר אצידה אלא יאמר לכולי עלמא שומר חנם הוה ופלוגתייהו דשמואל דר"ע אית ליה דשמואל אבד קמא דמגלח אבד אלפא וזוי ור"א אית ליה דשמואל ורב יוסף כי מוקי פלוגתייהו דשמואל לא קאי רבי אליעזר כוותיה שהוא פטור את המלוה באצידה חף מדמי המשכון ולכן מוקי פלוגתייהו בשומר אצידה והוה כר"ע וקאמר לימלא דרב יוסף תנאי היא דרבה ודאי לאו תנאי דמוקי פלוגתייהו דשמואל ומסיק דכולי עלמא אית להו דרב יוסף כו' והא דמתן בשבועות (ד' מג. ושם) סלע הלויני עליו ושמים היה שוה דמשמע שחייב לשלם המשכון כשאבד מיירי שאבד בפשיעה לרבה דלאמר שומר חנם הוה:

לא במקום שהחזירה. ואפילו שומר חנם חייב דפושע הוא:

לעולם הוא חייב עד שחזרונו ב"ו. היא סיפא דברייתא

דלעיל בתוספתא דצ"מ (פ"ב ע"ג) ולהכי דייק מינה אפיר דחייב צנגיבה ואצידה קאמר: אמר ר' יהודה ורבינא דף בבבלי חיים דכיון דנקטי דהו נגרי ברייתא ב"ו. וכגון שנגנבה צאותו ענין שנגרי צרייתא גרמו לה להגנב ולעיל לא אסיק אדעתיה האי שינויא דהשאלה מלי למימר דנגנבה או שאבדה דלעיל מציתו קאמר אי נמי הך סיפא אצידה דוקא קאי שמיגרי צרייתא גרמו לה להאבד אבל לענין גניבה פטור שאין גורמין לה ליגנב ומשום הכי צרישא דקמני בהדיא נגנבה לא מלי לשנויי הכי:

אלא לגינתו שאינה משתמרת. פי' (ט) אלא כרוח מלוי וש"מ כשומר חנם דמי דלכתה שמירתו: **קרנא בעי דש"מ.** וכיון שחייב עצמו לשלומי צשויו אפילו נמלח שגנבו פטור מכפל: **בגולן שטענו טענת לפטים מוויין.** מינה אמאי מוקי לה בלסטים מוויין ודחיק למימר דגנב הוא לוקמיה כגון שטענו טענת גניבה צאונס שנגנבה ממנו צאונס גדול כגון ששמר כספים בחפירה צקרקע שאי אפשר לגנבם אלא במחילות תחת הקרקע דהוי אונס בליסטים מוויין או אם צא עליו חולי של טירוף הדעת או שיהיה נפלה עליו צאונס או אונס אחר שאינו יכול לשמור ולרצה דפטר בן צוק הפועלים (ב"מ דף קד ט:). על צעידת דעיילי אינשי או דגם צעידת דעיילי אינשי משכחת כפל שטוען טענת גנב צעידת דעיילי או צעידת דעיילי אינשי ולהנהו אמוראי דפליגי עליה התם מ"מ משכחת כדפרישית ומיהו איכא למימר דהכא לא חייב כיון דמשני שפיר בלסטים מוויין וס"ל דגנב הוא ובסמוך נמי אצרייתא דפריך לא אם אמרת הוה מלי למימר נמי וליטעמך דגולן הוא אכתי תקשי לך דמצינו שומר שכר משלם כפל צוען טענת גנב צאונס אך בזהו ק"ו דאין עליו תשובה קשה דבפרק השואל (ב"מ דף קד ט:). מסיק עלה דקסבר האי תנא לסטים מוויין גולן הוא ומה בכך אכתי יש עליו תשובה דמה לשומר שכר שכן משלם כפל צוען טענת גנב צאונס ואין לומר דכיון דנגיבה צאונס לא שכיח לא חשיב פירכא אבל לסטים מוויין שכיח טפי בדכמה מקומות פריך מחומרות דלא שכיח ועוד אע"ג דלא שכיח יכול לטעון כן ונראה לר"י דכיון שחייב הכתוב שומר שכר צנגיבה וסתם גניבה קרוכה לאונס כדאמרין בהשואל (שם) סברא הוא דככל ענין שמהיה הגניבה יתחייב מגזרת הכתוב אפילו צאונס גמור ואף על גב דבלסטים מוויין דהיינו צבויה דקרא פטר צו הכתוב אף על פי שאין אונסו גדול יותר ודומקן ושי"מ מ"מ צ"מ מג. ד"ה אמי שמואל: לא

לא א ב ג ד מיי פ"א מהל' גולה ואצידה הלכה יד יו ועין צ"מ סמו עשין עד תוס"ע ח"מ סי' רסו סעיף א':
לב ה מיי פ"ד מהל' גניבה הלכה י ועין סס ופ"א מהלכות גולה ואצידה הלכה ח סמו עשין עד תוס"ע ח"מ סי' רסו סעיף א':
לג ו מיי פ"א מהלכות גולה ואצידה הלכה טו סמו עשין עד תוס"ע ח"מ סי' רסו סעיף א':
לד ז ה מיי פ"ד מהל' גניבה הל' ד (וטוש"ע ח"מ סי' שגב):
לה ט מיי פ"א הל' ט סמו עשין עד תוס"ע ח"מ סי' שגב):

מוסף רש"י

לגינתו ולחורבתו מבין. דבא"ל השנה ופטור דב"מ ל"א. דלא בעינן דעת בעלים. לומר לו שומר פתח שהחזירה לנייתן שמתלמדה אודות הכל צריכין דעת בעלים. גנב גולן וד' שומרים שהשיבו איכיס להודיעו, ואם לא הודיעו ומתה או נגנבה חייבם בלאחריותו, דכיון דידע שאבדה ולא ידע שהושבה, לא מהו צד ולא מאלמנה גנב באבדיה. מולא אצידה שטוען נגנבה הימנו לאחד שמלאתה (לקמן ט"ו).